

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 130. szám
2019/8.Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 ÉrtesítőjeFőszerkesztő: Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Főmunkatárs: Pál GyöngyiA következő lapszám megjelenik:
2019. szeptember 20.

Huj-huj!-os Öreghavas bogárcsípéssel és áfonyapocakkal

Az 1506 méteres Meleg Lapályról (Şesu Cald) induló túra az Érc-hegység harmadik legmagasabb hegyére irányult, az 1826 méteres Öreghavasra, amely az 1848-as Bihar hegységet és az 1936 méter magas Vlegyászt követi. Az augusztus 11-i túra felelős vezetője, Kiss János, 14 fős csapatot irányított, amelyben a 21-től 75-ig terjedő skálán megannyi korosztály képviseltette magát.

KOCSIS TÜNDE

A 20 km-es útvonal végig szelődően emelkedő, majd ereszkedő, kényelmes kő- vagy földútburkolatú, amelyet a túrázó olykor keskenyebb, füves, bozótos rövidítésekkel cífráz. A hosszú séta alkalmas terepe volt a beszélgetéseknek: eredmények, emlékek osztódtak, ismeretségek kötődtek, barátságok mélyültek, kiderült, hogy ki az, aki hozott pálinkát és szokásával ellentétben ki nem hozott sört. Én megtudtam, hogy milyen körülmények között kapott valaki katonasága alatt „konyaksebet” a fejére, vagy saját tapasztalatból is egyetértettem azzal, hogy az ember orra ősidőktől fogva érzékeny: ha egy virágot szagolva hangya mászik bele és megcsípi, vagy menta helyett figyelmetlenségből csalánt érint hozza – mindkét esetben csillagokat látó fájdalom a jutalma.

A kelet-nyugat, majd nyugat-kelet irányú körtúra panoráma látványokban gazdag. A lapos Öreghavasról jól láthatóak a déli hegyvonulatok és csúcsok: enyhén kivehető a Tordai-hasadék, de jól körvonalazottan a Bélavára, a Vultureasa, a Vidalykő, az Ordaskő, a Bedellő vonulata, a Pilis kúpja, majd a Csákykő és a Kecsekő.

Elhaladva a katonai megfigyelőállomás mellett, nem kanyarodva délre, a Zengő kövek felé, hanem nyugat felé tartva a Bihar-hegység vonulatai mutatkoznak: a távolban a Vulcán-hegy, a Nagy Bihar, a Csigahegy, a közelben a Prislop-csúcs, előtte a Prislop-köz.

Az északi vonulatot a visszafelé úton nézhetjük hosszán:

nosítható, ahova a túrázó lába alatt csorgó, iható vízü ercek haladnak. Ezek lényegében a Jára forrásai.

Keletre kivehető a kisbányai Buszkát 1675 m-es csúcsa (az alatta húzódó oldal télen sípálya), és eddig csillagot egy-egy fény szemét a dombok mögöl a nagy úr: Kolozsvár.

A tájat a fenyveserdőből kiérve a boróka- (*Juniperus communis*) és a fekete áfonya (*Vaccinium myrtillus*) bokrok uralják, de találkozhatunk vad-disznótúrásokkal is. Ezeket a szántásokat a csíkos hátúak a sáfrány- vagy kikerics-hagyma

aurantiacum) virág, de a lila harangvirág (*Campanula*), a rózsaszín Brukenthal-hanga (*Bruckenthalia spiculifolia*), a fehér margaréta (*Leucanthemum vulgare*), a sárga orbáncfű (*Hypericum perforatum*), a csermelyek mentén pedig a fehér gyapjúsás (*Eriophorum*) is sajátos alpesi színtölti a tájnak.

Míg jövet békésen, egyetlen kutyaugatás kísérte nélkül elvonnulhattunk egy nyáj között, ment a katonai központból legalább tíz vad eb tört rá kis csapatunkra, többek között a köreinkben kiránduló Manó kutya miatt. Az elvonnulás problémamentesen zárult,

csapatos összeszedettség szükséges olykor a hegyi túrázáshoz.

Egészségügyi tanulságokkal is járt számomra ez a túra, mert tenyéren csípett egy bogár. A csípés körül szépen megdagadt és könyökig megpirosodott, csípett a barátságos fertőzés. Érzet valamit a torkodban? – kérdezte egy tapasztalt túrázó. Még nem, de ha mondjátok, akkor biztos érezni fogok valamit – válaszoltam. Az efféle kellemetlen tapasztalatot azonban megelőzte egy túratárs, akinél volt Fenistil kenőcs és Claritin tableta (mindkettő antihisztamin), és amelyek percek alatt megállították és eltűntették a kellemetlen folyamatot. A nagy áfonyázások pocakpuffadáshoz is vezettek, ekkor jól fogott egy korty vízzel egy kis szódabikarbóna, s amint nem feszítette semmi az embert, rögtön magával ragadta a széles, színes láthatár.

A túra vége felé, tapasztaltabb túratársak szakmai tanácsai mentén egy kis adag gombára is szert tehetett az élelmesebbje. Így történhetett, hogy bár rengeteg piruló galóca (*Amanita rubescens*) feszített a fenyőerdős tájon, jó maréknyi rizike (*Lactarius deliciosus*) gazdagította másnap reggeli rántottámat.

Kiss János vicceit nem áll módomban közzétenni, mert azok csattanói a túráknak vissza nem adható részei, de a természet is tartogatott poénokat: az induláskor elhangzott Huj-huj! felkiáltásra a kisbányai kutyák a kiáltás ritmusát visszhangozva ugattak a túrázó felé.

Csapatunkban a 21-től 75-ig terjedő skálán megannyi korosztály képviseltette magát

a Tuskók Köve (Piatra Groşilor), a Vlegyása, a Dobrin, a Meszes, előtűk pedig a Jára-völgye azo-

keresése közben hozzák létre. Gyönyörű színekben tündököl a rezes hölgyalm (*Hieracium*

de egy pillanatig megérezhetjük, hogy milyen kiszámíthatatlan erős és bátorság(fitogtatás), egyéni és

Évente mintegy 1000–1500 embert vonzanak az EKE vándortáborai, amelyeket mindig más helyszínen szerveznek meg, az idén a XXVIII. EKE Vándortábor Szovátán szervezte a marosvásárhelyi EKE. A természet szeretetben osztozó és kirándulni szerető tömeget tömörítő tábornak van egy egvedő szellemisége, az egész társaságot áthatja egy belső, pozitív erő, amely társul a környezet sajátos energiájával.

Az egyre népesebb vándortábor előkészítése és lebonyolítása nem kis feladat a szervezők számára, a marosvásárhelyi EKE jól szervezett csapatának ragyogóan sikerült biztosítania a táborozás feltételeit (élelmiszer, tisztálkodás stb.). A csodálatos erdővel, hegyekkel körülvett helyszínen a lehető legjobb bizonyult. Ma még Szovátán is nehezen találni olyan táborhelyet, amely alkalmas sok sátor, autó stb. befogadására, és lehetőleg nincs hegyoldalon. Az is fontos, hogy a helyszín viszonylag közel legyen az országúthoz, a fürdőhöz és a faluhoz. Ez a csodá-

latos helyszín azok számára is élményt jelenthetett, akik nem vettek részt a tábor túraprogramjaiban.

A vándortábor nagyszerű lehetőséget a találkozásra. Olyanfajta találkozás ez, amelynek keretében legmélyebben érvényesülhet az életelv. Ennek néhány szempontja: közel az erdő, mint az életelv alapvető transzformációs helye, közel vannak a hegyek, amelyek az ember számára a legősibb időktől kezdve a felemelkedés, a legmagasabb emberi minőség megtestesítői. Minden kultúrában bizonyos hegyek megszentelt helynek számítotak és számítanak ma is. Az életelv másik megnyilvánulása a mindenféle generáció jelenléte. Kicsit elkopott napjainkra az elv, hogy többfajta generáció együttese életadó. A szinglik, az elhagyott öregek, elmagányosodott súlyos betegek, valamint a bár családban élő, mégis elhagyott gyermekek világát éljük. Ma már mindenkinek külön szobára, külön

fürdőszobára, nagy lakásra van szüksége, kevésbé fontosak a közös együttléteket, valahogy elveszni látszik az, hogy bár feszültségek adódnak vele, mégis a közelség nyújtja az életet. Legtöbb kapcsolatunk közvetet, valamilyen eszköz révén valósul meg, gondolok itt az igen népszerű közösségi oldalakra. Tehát az egymásra utaltságunk szükség-

Átmeneti vándorélet

te ugyan megmaradt, de lehetőleg ne legyen közvetlen, mert az már bonyolult, ezzel szemben a Facebookon, telefonon, nem érzékeljük a metakommunikációt (mimika, pantomimika, hanglejtés) jelzéseit, és akkor hagyjuk abba a „társalgást”, sőt magát a kapcsolatot is, amikor akarjuk, semmi kellemetlenség nem adódik ebből. Vajon ez a valódi életelv, vagy mégis az igazi a közvetlen, de nem feszültségmentes érintkezés? Bárhogy is van, a vándortá-

borban nagyon is közvetlenül vagyunk együtt, a túrák során az egymásrautaltságot is átéljük. Az együtt levésnek azonban szabályai vannak, minden vándortábor programfűzetében megtaláljuk a részvétel feltételeit és a turista-tízparancsolatot. Igen, hegyeket-erdőket járva megtapasztaljuk a természet szigorú rendjét, amelyet nem áll hatalmunkban befolyásolni, csak a megfelelő alkalmazkodás nyújt túlélést úgy, hogy mindnyájan épen megmaradjunk.

Mai tudományos, racionális gondolkodásunk nehezen fogadja el az élet energetikai összetevőjét, pedig gyakran használjuk az erre vonatkozó kifejezéseket: nincs energiám ezzel foglalkozni, vagy kimerültem az energiám, vagy lesz energiám ezt vagy azt megtenni. Vajon mire vonatkozik, amikor ezeket mondjuk? Nem tudjuk tudományosan bizonyítani, de érezzük az energiát. Akárhogy is, a vándortábor változatos együttléte sokféleképpen megerősíti bennünk az élet-

erőt. Hazatérve mindannyian tapasztalhattuk, hogy élmények dústítják életünket, már magában az elnevezésben (élmény) benne van az él szógyök. Azért is történhet ez, mert egy ilyen vándortáborban minden generáció elvárása megvalósulhat: túrázás, ismeretterjesztő előadások, kulturális előadások, gyermekprogramok, jóga, természetgyógyászat, gyógyteák és az idén Szovátán a sósvízben való fürdés.

Én a szekeres túrán is részt vettem, hat kétlovas szekéren hetvenen mentünk Korondról Pálpatakára és Fenyőkútra, gyönyörű alpesi tájban. A régi kiruccanásokat idézve igazi lakoma várt minket a hegyen. Beépítetlen tájon jártunk, lovakat megerősítő emelkedőn érkezünk fel és vissza. Ezúttal köszönetet a szervezőknek a nagyszerűen lebonyolított szekeres túráért. És nem csak ezért: Szovátán az idén 35 túralehetőséget biztosítottak a szervezők.

Hegyi Johanna

Nyári túra a Bükk-erdő árnyas útjain

Kolozsvár környékének legmagasabb pontja a Bükk-erdőben levő, 833 m magas Árpád-csúcs (vf. Peana). A város természetkedvelőinek amolyan klasszikus kiránduló- és pihenőhelye, ahonnan szép kilátás nyílik déli-délnyugati irányba a hegyek vonulataira, a Tordai-hasadékra, a Gyalui-havasokra, Székelykőre, több jelzett turistaúton is megközelíthető.

PÁL GYÖNGYI

Az Árpád-csúcs a Feleki-gerincen van, amely vízvázalató a Kis-Szamos és az Aranyos között. Ennek nyugati végződésénél, a vulkáni kúphoz hasonló Kis- vagy Szelcsei Magura emelkedik (824 m), a gerinc keleti végén a Nagy-Csolt (722 m) található. A Feleki-gerinc nyugati részén és a környező dombokon terül el Kolozsvár legnagyobb erdősege, a Bükk.

A Bükk-erdő biztosítja az egyre zsúfoltabb város számára az oxigéndús friss levegőt. Barátainkkal, családjainkkal,

Elhagyjuk a telep házait, a fenyves következik, a piros és kék sávval jelzett ösvényen haladunk, melyen ott vannak a kerékpárosok narancssárga jelzései is. A fenyves után szép bükkerdő következik. Ennek a résznek az érdekessége a feleki gömbkövek vagy homokkövek, nagyságuk és formájuk különböző, egyeseket beborított a moha is. Az út egyre emelkedik, elhagyjuk a Rajka-(vagy Helena) forrást, megkerüljük az ösvény közepén álló hatalmas gömbkővet, és kimászunk egy meredek emelkedőt. Megpihenünk egy kicsit, az út tovább emelkedik, de most már lankásabban. Balra gémeskút látszik a fák között. Elágazáshoz érünk, balra a Feleki-tetőre vezet az ösvény, a csillagvizsgáló felé, itt halad át a fehér békával jelzett tanösvény is. A piros sáv jelzés a Mikesi-házakhoz vezet, ez a Jókai-teljesítménytúra útvonala is a Tordai-hasadék és Torockó felé, jobbra a kék jelzés. Majláth-kút (Fântâna Bilașcu) felé halad egy szép erdei úton, később balra fordul, felfelé tart, míg eléri az Árpád-csúcsot. Ez a Bükk legré-

(Dumbráva, Plecska). Ezek a 80-as évek elejére elkorhadtak. A táj is megváltozott, a csúcs alatti bozótból sűrű erdő lett, mely elzárja a kilátást a Bivalyos és a Gorbó-völgye felé, az Árpád-csúcs mögött a székéruktig terjedő erdőt kivágták, helyén most füves legelő van. A mostani jelzőoszlopot 2004-es útjelző akciója keretében állította az EKE, akkor az egyesületi tagok Bagaméri Tibor vezetésével mintegy 100 km-nyi jelzett utat újítottak fel a Bükkben. Néhány évvel ezelőtt, 2006 szeptemberében a Szabadság Elvezítettük az Árpád-csúcsot című cikkéből kiderült, hogy a Csűrűle Közsegi Tanács két évvel ezelőtt az Árpád-csúcs körüli, körülbelül 4-5 hektárnyi terepet koncesszionálta legelőként. Eleinte csak egy magánterület feliratú tábla jelent meg, később fehér mésszel festették be a fák törzsét, hogy körbehatárolják a területet. 2008 nyarán már juhokat és kecskéket hoztak, és a 2009-es hagyományos újravizsgáló túrán (Kiss János túrája) rácsok mögé zárva találtak a csúcsot. A csúcs és környéke

A SZERZŐ FELVÉTELE

Csoportkép az Árpád-csúcson

gyermekeinkkel sokat jártuk ezt az erdőt. Megszerettük árnyas ösvényeit, vadvirágos réteit, üdítő forrásait, az erdőben sokszor láttunk őzeket, mókusokat, vagy hallgattuk a madarak csicsergését. Nem számított a nyári meleg, az eső, a hó, a fagy, minden évszakra megtaláltuk a maga szépségét. Életünk része lett a Bükk-erdő, nemcsak nekünk, de sok kolozsvárnak, aki hétvégén néhány órát vagy egy egész napot az erdő csendjében, friss levegőn akart eltölteni. Közben repültek az évek, sok minden megváltozott, a völgyek egy része beépült, sok kedves kirándulólétekről kiszorított a terjeszkedő város és a közeli falvak magánterületei. A gyalogos, hátizsákos kirándulás már nem annyira kedvelt időtöltés, mint valamikor régen volt. Vagy talán mégse így van?

Július 17-én az Árpád-csúcsra indulunk. A nyár közepén vagyunk, ezen a nyáron gyakori a 30 fok feletti hőség, ezért olyan útvonalat keresünk, amelynek legnagyobb részét az erdő lombjai alatt, árnyékos ösvényeken járhatunk be. Reggel 9 órakor indulunk 18-an a román opera melletti megállóból az M16-os autóbusszal a Bükki-telepig. Innen gyalog vágnunk neki a tervbe vett 16 km-es útnak. A telep házai között a megszkott úton megyünk a Sáros-bükk felé.

gibb turistaösvénye. A régi EKE-sek szerették a Bükk-erdőt, a turistautakat is ők alakították ki és látták el jelzésekkel. Mi a piros jelzésen megyünk még egy darabig, majd elhagyjuk a jelt, a Mikesi-házak alatt jobbra térünk, a fenyves melletti ösvényen érünk ki a rádióházhoz. Az Erdőfelekről jövő úton haladunk tovább. Elérjük a legelő szélét, még egy kis emelkedő, eljutunk egy drótkerítésig, a kerítés mellett aztán a csúcsra. Ott a jelzőtábla már jó ideje kitört, most is egy fának támasztva áll. Körbenézünk a jól ismert tájon. Az idő tiszta, szép a kilátás, dél felé a Székelykő jól kivehető, nyugat felé a Kis-Magura, mögötte a távolban a Gyalui havasok látszanak. Tiszta időben, téli időszakban a Fogarasi-havasokig is elláthatunk. Félórás szünetet tartunk. Sajnos a csúcs és környéke elég lehangoló látvány nyújt.

A csúcs eredeti neve Peana, az Árpád-csúcs elnevezést Merza Gyula javasolta. Az EKE egyik jelentős turistaalkotása a 15 m magas kilátótorony volt, melynek avatására 1905. május 21-én került sor. A kilátótorony az első világháborúban elpusztult. Később, a népi demokrácia éveiben is épült egy valószínűleg katonai célokra szolgáló, mesziről látható magasságjelző faépítmény, akárcsak a Bükk más csúcsain is

sajnos nincs turisztikai látványosságként nyilvántartva. 2009 februárjában az EKE spontán tüntetésével és néhány újságíró segítségével elértük, hogy a kerítést az erdő felé lebontsák, és a magassági pont szabadon maradt. Az utóbbi években a legelőn már nem voltak állatok, de valószínűleg a területet beépítik majd, víztározó tartály is készült nem messze a csúctól.

Lefelé menet a tavaly felújított piros kereszt jelzést választjuk, erdőben halad, levezet a szelcsei útra, ott egy forrás mellett átvág az úton és folytatódik az erdőben. Így elkerüljük, hogy a déli perzselő hőségben a Bivalyos-réten menjünk keresztül. Kellemes, árnyékos erdei ösvényen folytatjuk utunkat egy elágazásig, itt elhagyjuk a piroskeresztjelzést, és balra térünk a Papok-réteje felé vezető úton, majd a Cérna-forrás tisztásán tartottunk hosszabb ebédszünetet. Hazafelé a Dumbráva-gerinc régi útján megyünk, a gerincen, egy-egy fán még látszik megkopva a régi jelzés (kék kereszt) nyoma. A Kerék-csárdával (Roata Făget) szemben kiérünk az erdőből, és leereszkedünk a Szent János-kút felől érkező aszfaltos útra, mellette kerékpáros sávot és gyalogos sávot is találunk, melyen hamarosan megérkezünk a Monostor negyedbe.

Szeptemberi bakancslista

■ **Szeptember 4. (szerda):** Séta a Pátergerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta – 18 órától közgyűlés a János Zsigmond Unitárius Kollégiumban (fizikum, földszint).

■ **Szeptember 7. (szombat):** Bivalyos – Hideg-völgy – EKE forrás – Gorbó-völgy/gerinc (12 km, 200 m szintkülönbség). Találkozás a román opera melletti M16-os (40-es) megállóban 8.45 órakor. Szervező: Kiss János.

■ **Szeptember 9. (hétfő):** Házsongárdi séta (II. B parcella). Találkozás 14 órakor a temető bejáratánál. Szervezők: Kovács D. Zsuzsa és Lőrinczi István.

■ **Szeptember 11. (szerda):** István-forrás (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

■ **Szeptember 12. (csütörtök):** 18 órától választmányi gyűlés és a túravezetői testület tanácskozása az Apáczai Csere János Elméleti Líceumban (9-es terem, földszint).

■ **Szeptember 14-15. (szombat-vasárnap):** Vezetett Ady Endre-émlék-túrák Csucs központtal. Részletek a honlapon. Szombaton: Réz-hegység: Körösfeketető, Fekete-völgy, Seredovízkelet, Fekete Ponor-tető, Berettyó-forrás, Kisberettyó, La Lac tanya, Osoiele tanya, Körösfeketető, Csucs (25 km, 900 m szintkülönbség, menetidő 9 óra). Vasárnap: Vigyázó-hegység: Csucs, Nagyhegy, Edömér-tisztás, Edömér-gerinc, vagy Neportok-völgye/Bambulás-tető (20-25 km, 700-1000 m szintkülönbség, menetidő 9 óra). Szervező: Kiss János. Érdeklődni telefonon.

■ **Szeptember 15. (vasárnap):** Szelcse – Havas-bükke (Recea, 759 m) – Tótfalu-si-erdő (Medve-gerinc) – Szászfenecs (14 km). Találkozás 8.45 órakor az M16-os autóbussz román opera melletti megállójában. Szervező: Pál Gyöngyi.

■ **Szeptember 18. (szerda):** Cérna-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

■ **Szeptember 21. (szombat):** Somszüret Sztánán (10 km). Találkozás 7.20 órakor a vasútállomáson. Szervező: Csorba Anna.

■ **Szeptember 25. (szerda):** Rejtett-forrás (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

■ **Szeptember 28. (szombat):** Gyűjtő-túra Sztánán (10 km). Találkozás 7.20 órakor a vasútállomáson. Szervező: Bagaméri Tibor.

További naprakész információk a honlapon: www.ekekolozsvar.ro

Ügyfélszolgálat

■ **Ideiglenes iroda:** Magyar/21 decembrie 1989 utca 116. (udvar, bal oldali épület), hétfőtől csütörtökig 10-16 óra között. **Irodavezető:** Kismihály Boglárka ♦ **Pénztár** az ideiglenes ügyfélszolgálati irodában, valamint a közgyűléseken ♦ **EKE-fotóklub:** kedden 17 órától a székházban (Füredő/Cardinal Iuliu Hossu utca 20. sz., 13-as ajtó). ♦ **Könyvtár:** bejelentkezni telefonon Székely Lavottánál.

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Bagaméri Tibor 0742-776930
Csorba Anna 0740-407652
Kiss János 0364-807639
Kovács D. Zsuzsa 0747-070790
Lőrinczi István 0747-136310
Pál Gyöngyi 0742-373546
Székely Lavotta 0748-036290
Elnök: Szima Márton 0766-703575
Titkár: Branea Róbert 0723-400496
Pénztáros: Molnár Ildikó 0742-471280
Könyvtáros: Székely Lavotta 0748-036290
Irodavezető: Kismihály Boglárka 0746-228294